

C. K. Državno odvjetništvo u Šibeniku
I. R. Procure di Šibenico
Stiglo dne 27/4/1907. pod.
Pervenuta h.
Prinijar.
Esempl.

33 217 - 20.17.
33 217 - 20.17.

God. III.

Šibenik, u subotu 20. travnja 1907.

Br. 127.

HRVATSKA RIJEČ

Pređipatari na tromjesec 48 Kruna.
na po godinu 6 Kruna.
Pojedini broj stoji 6 para.

Izlazi sriedom i subotom

Oglasi, probćena pisma, za-
tvale itd. tiskaju se po 80 para peti redak,
ili po pogodbi.

Poruka

„Kremenjačkim vodjama.“
Neka Kremenjački vodje izaberu odbor izmedju svojih pristaša. Neka taj odbor — kojemu će načelnik biti na razpoloženje, samo ako im je po volji — pregleda blagajnu i svaki spis na obćini, pa neka izreče svoj sud o današnjoj i o bivšim upravnima.
Preporučamo tom Kremenjačkom odboru, da pregleda također i djelovanje njegovih ljudi, kad su upravljali „Kotarskom Gospodarskom Zadrugom.“
Tko bude kriv, neka ga se preda državnom odvjetniku.

U Šibeniku se odavna vode izbori i odavna se je počela borba pučkih prava i građanskog poštenja protiv sili, samovolje i nepoštenja.
U Šibeniku su odavna dva tabora, koja se bore.
Hoćete li u tabor sile, samovolje i nepoštenja?
Znadete gdje vam treba ići.
Hoćete li u tabor pučkih prava i građanskog poštenja?
Znadete gdje vam je ostati, odnosno doći, a da dokrajčite pobjedu svoju.

Pri izboru svoga zastupnika treba biti daleko od klevećničke strasti i treba tvrdo odlučiti, da se svoj glas ne smije dati goremu od sebe t. j. onomu koji je grđe i razuzdanije živio i nepoštenije radio od obićnog kakvamndraga čovjeka.
Razmišljati treba o djelima i u javnom i u domaćem životu onih, koji se nameću da budu izabrani za zastupnika.

Svi dobri Hrvati znadu da im je dužnost glasovati za Dra A. Dulbića. I to ne jer bi tako htio ili želio Dr. A. Dulbić, nego jer tako moraju da glasuju svi, koji cijenju i štiju nauku, radićnost, poštenje, svi koji se bore za napredak i za opušćenje zemlje; svi koji znadu da je poštivanje kreposti najprije uvjet svakog napredka; svi koji žuju što je plemenito i dobro i koji žele i rade da plemenitost i dobrota pobjedi nad zloćom i podlosti.

Hrvatska naša ima silu neprijatelja od davnine, a ti neprijatelji su tuđinci i domaći izrodi koji njima služe. Protiv tim vanjskim i domaćim neprijateljima mi Hrvati, koliko nas je god i gdje nas god ima, moramo biti svi složni, svi jedna vojska, koja mora da brani hrvatsko ime i hrvatsku čast od dušmana naroda našega. Izdajstvo je crno, kukavština je podla Hrvata zvati furćostom medju Hrvatima, kad on hrvatski djeluje, kad se on za hrvatsvo bori i žujevje. To može činiti samo neprijatelj i domaći izrod.

Stari borci složni su svi sa mladima, i svi složnim silama hoće da ovaj grad i ovu obćinu i ovaj kotar oslobode od sile, od samovolje, od razuzdanosti, od razspisnosti, od nepoštenja.

Kremenjački vodje, pokazite samo na jedno vaše djelo učinjeno za dobro Šibenika, pokazite na i najmanju svotu novca, što ste je uložili za korist Šibenika, pokazite na jedan vaš čin, kojim bi se Šibenik čimog dićiti, recite, čim se možete pohvaliti, čim ste stekli pravo, da se narodu preporučite, da mu zastupnika namećete, da ga na buni zavete, da ga oko sebe okupite.

Narod vas je, kremenjačke vodje, pobalio, jer je bio vās sit i presit. On vas više ne će na oči, a vi se kō sablasti opet dićete i kao prokletnici hoćete da opet širite zlo otrov, razdor u njenu, da ga raztrojite, pa da se opet podignete na njegova ledja, da ga opet gnjavite i gladjete kao biosni i gladni vuci.

Poštenje i rad i na ovim izborima mora pobjediti, a ovom pobjedom koraknat ćemo još jedan korak bliže k slobodi cieloga našega naroda i domovine.
U to ime, izbornici, — Bog i Hrvati!

Pred izbore.

Izborna borba u Šibeniku u punom je jeku. Kao što mal da nē po svoj Dalmaciji, tako je i ovdje ta borba zametnuta krivnjom onih, koji hoće da se po što po to nametnu narodu. Dižu se stari smutljivci i samoživci, dižu se, da izazovu borbu, da dokažu, kako njihova pakost, njihova zloba nije još satrvena, dižu se, jer znadu, da bi ih svak držao, kao da ih već nema, kad se ne bi, osobito pri izborima, javili svojim rovanjem, svojim namećanjem. Tražuju se, a ti traži dokažu, kako im je mićno pregoriti staro gospodstvo nad narodom, kojega su doveli do ruda propasti, kojeg su izprtili i koji se sada oporavlja samo za to, što im je od poštenih ljudi, od ljudi koji ljube narod, otelo svaka moć i svaka sila, nad tim narodom.

Bezobzirni, usilni kō što jesti, oni se ne stide nićega; a kad nemaju nikakva dobra svojstva da ih preporuču, onda ne znaju drugo nego crniti i klevećati poštene ljude, koji ne će da dopuste, da se oni više pridignu, da opet zagospodare. Pošteni, koji ljube narod, koji znadu za ove njegove bićde i nevolje, znadu da bi za narod bila najveća bićda i najveća nevolja, kad bi ti silnici opet došli do vlasti, i za to im ne daju napried, za to se bore protiv njima svom snagom svojim, a tu snagu njihovu povećava uvjerenje, da ih i narod istu razumije, da i narod shvaća, da se samo za nj, za njegovo dobro bore protiv namećalica.

Narod to mora da razumi, jer nije tekao od jućer da on pati i propada. Pati i propada narod odavna, odkad su god ti silnici njim upravljali; pati i propada narod, jer još mora da plaća ogroman danjak za njihove težke griće i pogrićke, što ih poćniše, dok su bili gospodari njegovih truda na obćini. Naroditi bilo dozlogrdilo, bilo mi je dogorilo do nokata, pa je stresao junacki sa sebe njihov jaram, riešio se je, oslobodio se je silnika, pa sad napokon lakše diće, sad mu je odlanulo.

Ali do togā je narod došao, jer se u Šibeniku našlo ljudi, koji su zapodjeli ljutu borbu protiv krvopijam. Narod je te ljude razumio i prisćokio im je u pomoć, pa su zbaćeni namećnici i nevriednici, prestala je njihova sila, njihova samovolja.

Tolikoje porazu nisu se nevriednici nadali. Danas oni nemaju u svom srcu ništa drugo nego osvetu za ljude, koji su narodu pomogli, za ljude, koji su s narodom skupa njih svrgli sa vlasti, koji su zloupotrebljavali. Danas se oni u svojoj biosnoj osveti opet dižu protiv ljudima, koji ka pravi narodni prijatelji, iznose Dra Dulbića za zastupnika.

A pošto je i Dr. Dulbić prijatelj naroda, i pošto je i on mnogo pomogao, da se nevriednici pobalate. oni danas proti njemu rjuju, ukaju, draže, govore i pišu sve, što sama zloba i hinba izmislićti može i rade, upinju sve svoje sile, da zavedu narod, da izazovu borbu, da mute i da pokažu da su još živi.

Toliko drzovitost narod sigurno ne će ravnodušno pretrpjeti. Narod ne će dopustiti, da ga s ovakovim nastupanjem draže nevriednici, koje je on onako mućveno, onako junacki odbio i za uvijek osudio.

Narod će osudu ponoviti.

Na 14. dojdućeg mjeseca ima narod da bira svog zastupnika za Beć. Nevriednici i namećnici iznose svoga čovjeka Dr. Vicu Ijadicu. Pošteni i dobri prijatelji naroda, koji su pomogli zbaćiti sa obćine te nevriednike i namećnice, iznose Dr. Dulbića, čovjeka naućna, radićna, poštena, za svako dobro naroda zaućetna.

Narodu je birati izmedju ove dvojice. Nego, možda se smutljivci i namećnici još poslušne kojom su brojevima, ali narod, koji već dobro razumi sve, koji ne smije trpjeti više nikakvih silnika, mora da se odluču samo za onoga, koji mu je i do sad pokazao, da mu je dobar, valjan, da mu je prijatelj i zašćitnik.

Takav je Dr. Ante Dulbić i takav će on biti uvijek, a takova narod treba.
Braći, ovo sve imajte na umu, kad vam dodju smutljivci, klevećnici i silnici napostovat dušu i savjest.
Živio Dr. Ante Dulbić! Živila Hrvatska!

Kako su obćinom upravljali Ijadieći.

U predprošlom broju „Hrvatske Rieći“, dokazali smo sa brojevima, da je Ijadiećina uprava napravila narodu na ledja dug od jednog miliona i dvie stotine hiljada kruna.

Pozvali smo ih neka izaberu odbor izmedju svojih pristaša, koji neka pregleda Obćinu i Gospodarsku Zadrugu, pa tko bude kriv neka ga se preda državnom odvjetnićtvu.

Svemu ovdema oni se nisu odazvali niti će se odazvati, s jednostavnog razloga, jer nemogu.

Oni će se samo lukavo izmotavati, lagati će i varati dobri i nećuri svijet, po njihovom starom obićaju.

Oni će svaljivati krivnju na Petra i na Pavla, a sebe će prikazivati kao nevine janće.

Ali mi im nećemo to dopustiti. Mi smo brojevima dokazali koliki dug mora narod platiti, a oni neka isto sa brojevima dokažu, gdje su sve to potrošili. Oni ne će krivnju na nikoga svaliti, jer ćemo početi iznašati obćinske namire i račune sa njihovim podpisima i jer svaki znade, a i oni isti potvrđuju, da sa samo oni bili gospodari na Obćini.

Baš za to nesmie se nikoga drugoga na odgovornost pozvati nego samo njih.

Oni u razgovoru po Poljani svaljuju krivnju na pokojnog viteza Šupuka. To je skrajnja bezdušnost, jer svak znade, da je pokojni Šupuk bio odsutan iz Šibenika svake godine po osam mjeseci i da on nije nikada upravljao obćinskom blagajnom, niti je držao ključa.

Obćinskom blagajnom upravljali su Ijadiećići, a pokojni Šupuk, kad je vidio, kud je Mijo Ijadica zabradio, potjerao ga je iz obćine. I pućanstvo, koje je plaćalo, sada samo njih pozivlje, neka mu dokažu, što su tolikim novcima učinili za sela, a što za grad. Neka dokažu, gdje su šta dobra i pametna učinili. Neka dokažu, da obćina nije pomagala njih i njihove tiegne prijatelje, što smo već dokazali i što ćemo unapried dokazati nepobitnim pismenim dokaznicama, a državni odvjetnik će prosuditi, jesu li njihova djela kažnjiva ili ne.

Nuzgredno smo spomenuli, da je Rora dobio na Klačonici preko sto hiljada kruna privolom Ijadiećića kao obćinskih upravitelja, nuzgredno smo spomenuli čim se je Marinković koristio također njihovom privolom, a u slediećem broju „Hrvatske Rieći“ sve ćemo to čisto i bistro dokazati njihovim računima. Dokazati ćemo također kako su Ijadiećići podpisivali namire, da netko prima novaca iz obćinske blagajne za nešto što Obćina nije bila u dužnosti platiti i što sama obćina već na drugom mjestu izplatila itd.

Do sada smo šćitili, jer smo mislili da će oni mirovati ili barem ne dirati u neokaljano poštenje, ali smo se uvjerali da oni nisu ljudi i kao takovi da nezadu za pristojnost. Oni, koji su prepuni grića, usuduju se ima već mjesec dana napadati i dirati u poštenje čestitih osoba kao što su Dr. Dulbić i Dr. Krstelj i mnogi drugi. Zato smo, mi, ustrijpljivi Jobovi, prisiljeni prekinuti naš muk i dokazati svemu svijetu tko i što su ti kremenjaćki vodje.

Dokazali ćemo, da su oni bezsramnici najgorē vrsti, kad imadu srćca i smjelosti dolaziti pred narod i govoriti u ime poštenja koga nemadu i koga nisu nikada imali.
Oni zovu sutra narod na skupšćinu, a za što? Ma samo za to, jer se uzdaju u njegovu dobrotu i hoće da ga opet varaju, kako su ga uvijek varali.

Ali mi pozivljemo narod neka ih sutra na Poljani pozove, da mu najprije polože račun o njihovoj upravi sa Obćinom.

Narod je bio njima povjerio Obćinu, pak ima pravo i tražit i od njih, da mu dokažu ako mogu, gdje su što potrošili. Neka se nitko ne plašu i neka svi oni što dodju na Poljani na Ijadiećićovu upitaju Miju Ijadicu i drugove da im uapried dokažu, zašto su napravili narodu na ledja dug od jednog miliona i dvie stotine hiljada kruna.

Neka ih upitaju, zašto su se odrekli hrvatske zastave i diegn hrvatskog imena, za koje je svetinje naš narod vovjeao i hiljadu puta glavu izlagao.

Neka ih upitaju, zašto su se nazvali Kremenjaćima i što to znaći. Neka upitaju tko je Dr. Vice Ijadica, kojega mu oni nameću za zastupnika, te čim se je on do sada bavio i zašto je sposoban?

Narode! Eto to ti moraš od njih tražit. Nemoj dopustiti da te varaju i da se s tobom rugaju, kako su te varali i rugali se kroz trićdeset i više godina.

Sa dugom što su oni na obćini napravili, mogli su sagraditi škole i puteve i stoćinu drugih potreboća. Mogli su uređiti grad i sela. A što su učinili? Ništa, ma baš ništa, jer ono malo putova što se napravilo, to su oni učinili sa novcima što im je Vlada dala, a ne sa dugom što su ga učinili.

Dakle, narode, upitaj ih zašto su taj ogromni dug učinili. Nemoj dopustiti, da se s tobom izrugavaju.

Oni, kad su sami, nazivju te da si marva. Oni će ti obećati svašta, a postupali bi s tobom onako kako su i prije postupali. Samo njih nekolicina vodja uživali bi, a ti bi plaćao.

Da je baš tako i nikako drugiećje dokazali smo, a to dokazuje i činjenica, što oni hoće na svaki naćin da opet dodju do vlasti, do pašaluka svoga. A zašto to oni hoće? Ma eto za to, jer im je uzmanjalo sve ono što su prije imali, te sada i uvijek kad su izbori, kušaju sa njihovom lukavšćinom i zlobom zavarati dobri puk, ne bi li ih opet podigao na obćinske stolice, pak da ga sisaju kako su ga sisali kroz trićdeset godina.

Ali, narode, dovikni im: prošla su vremena vaše sile i bezzakonja; dosta je!

Izborna borba.

Svukud po svijetu ima stranaka i stranke se medju sobom bore.

A za što se bore?
Da jedna misao prevlada nad drugom, da djelovanje jedne vrsti nadvlada djelovanje druge. Možemo reći da se svukud misao napredka bori protiv misli nazadka.

Napredak je obće dobro, pošteno upravljanje, jednakopravnost čovjeka i naroda.

Nazadak je samoživstvo, guljenje, silovito gospodarenje nad čovjekom i nad narodom.

Napredak je prosvietljenje, podizanje svega što oblaćšava život naroda.

Nazadak je tmina, divljstvo, zapućenost. Napredak je ljubav, dobroćinstvo, bratstvo. Nazadak je mržnja, taćenje, kamatišćstvo.

Napredak je podizanje škola, puteva; nazadak je protivba svemu tomu.

Napredak je pošteno življenje i poštena zaslućba.

Nazadak je zlo življenje i zaslućba na tuđi račun.

Napredak je raditi za obće dobro naroda. Nazadak je bogatiti se na teret narodnih ustanova.

Napredak je za narod, za domovinu pošteno živjeti i častno umrieti.

Nazadak je ne brigati se ni za narod ni za domovinu, nego uprpašćivati i narod i domovinu samo ako ti je to od osobne koristi.

Napredak je raditi za domovinu i ne namećati se.

Nazadak je ništa ne raditi i namećati se bez ikakve kreposti i zaslužbe.

Oko ove misli **napredka i nazadka** kupe se razni ljudi, a ti ljudi sačinjavaju **stranke**.

Kakvi su ljudi takve su i stranke. Kakvi su vodje takove su i stranke.

U Šibeniku imademo također stranaka, i oko tih stranaka kupe se razni ljudi.

Koji, kakovi?

Razsudjajte, izbornici, i **prisposobljajte**.

U jednoj skupini su kao vodje Marinković Niko, Rora Paško, Dane Balio, Margetić, Vežić, Ilijadić. Ovo su glavni vodje. Štab.

Jesu li ovo ljudi napredka? **Jesu li ovo ljudi koji mogu poštenim namjeram i dobrim osjećajem izabrati čovjeka koji bi imao da zastupa obći narodni napredak?**

Nisu i sto puta nisu.

To svak zna, pa je s toga **dužnost** svih onih, koji su za napredak naroda proti takovim borbi se i borbu voditi sve dok im se oduzme **svaku mogućnost**, da se nameću i u javne posle pačaju, jer **takovi** za javne posle **ne misle biti**.

Dužnost je još svih onih, koji su progledali, upućivati **zavedene**, da ne bi, u dobroj vjeri, bili slepiim orudjem u rukam tih **samoživaca**.

Eto u tomu sastoji izborna borba u Šibeniku.

Svi koji ste za napredak i dobro Šibenika i domovine, **na posao!**

Izborne dökonicke.

Izgnubljeno. Čujemo da se iz ostavštine pok. Marka i Vice Živković-Šupuka izgubilo 67 ovaca, 2 kaze, 15 janjaca, 7 krava, 7 volova, 10 teladi 16—20 kamenih stuba, zlatan sat i **cielo** pokušstvo pok. Marka Živković-Šupuka.

Bilo bi dobro da se poštenu onaj čovjek koji je te stvarčice našao, javi jer bi bio nagrađen.

Majstorija upravljanja tudjim imetkom.

Upućujemo svakoga, koji bi htio da se uvježba u upravljanju sa tudjim imetkom, neka se obrati gosp. Miji Ilijadiću. Tu umjetnost on pozna posve vještak, jer njemu tudje imanje od K 80.000 kroz tri godine njegove uprave dalo 600 kruna prihoda. A i to je mnogo!

Bila bi grehota da se tkogod ne podje u njega učiti . . .

Živio! Živio! Tko? To zna svak, a o sobito obći Ilijadica.

Živio Dr. Vice! **Uzoriti, Poznati, Učeni, narodni, najprikladniji, plemeniti, najvredniji dorasli.**

Živio on, jer je dug i vriedan kad se pruži na divanu.

Živio, živio! ključ obćitel Ilijadica i njihov vodstveni odbor t. j. Niko Marinković, Mijo, Vice i Mate Ilijadica, Don Marko Vežić, Rora Paško, Dane Balio, Pavasović, Margetić i njima slični.

Za što oni to kliču?

Bože moj, to svak zna. Za to jer oni imaju **dobre namjere, ne misle varati** i jer su obuzeti **najboljim osjećajim**.

Koji su to njihovi najbolji osjećaji? **Dobre namjere? I za što neće oni varati? I to svak zna.** Živio, Živio, Živio!

Veliki oglasi.

Čujemo da se Dr. Vice naljutio što se proglasilo njegovo Veliko Ime i Prezime ne posve malim oglašima. Naljutilo se i stado u oboru pa, hajd, rekoše: Dr. Vice je dug, zašto da i oglasi ne budu veliki? Smišljeno, odlučeno, izvršeno. I sada možete šiti po gradu — ako niste znali — da je Dr. Vice velik i vriedan. A to morate vjerovati, jer je tako crno na bijeli i velikim slovima i na velikoj karti. Razumijete, na velikoj karti, da je Dr. Vice velik i vriedan.

Ako to niste znali prije, sad znate.

Osudjen. Niko Marinković urednik kremenjačkog kletopala bio je jučer osudjen, jer gospodin mislio da može klevetati, a ne opovzati klevete. Ovo je prva osuda, a bit će ih još.

Nije pisati kao petroulje prodavati, bolnicom i vatrogasnim društvom upravljati itd.

Zrcalo. Kremenjački vodje mog danas u svom kletopalu — ako izadje — naći zrcalo

svog poštenja u izpravku radi kojeg je šior Nikica bio osudjen.

Svjetlo. Čuje se da ima izaći veliko „Svjetlo“, koje baš ne svijetli. Može bit da čemo mi to „Svjetlo“ razsvjetliti tako da će ikogod od velike svjetlosti **obneviti**.

Ima kod nas još **malo** ustrpljenja, a džebane mnogo.

Razbolio se. Čujemo da se visoki Dr. Vice razbolio. Mnogo po stolicam skakao, mnogo se lupao, pa raztresao ono košćica. Jedan buletin pak javlja da je u velikoj **forci** vježbanja progucao puno skalje, pa ga drob nući.

„Kremenjačke Vodje“ čekaju da im rodi novog zastupnika.

Gospodin Rossini se ljuti što ga metnulo u Zapisnik kremenjačke skupštine. Veli da on nije kremenjak i da bi se stidilo biti u društvu Pavasovića i Margetića. Mi bi u to vjerovali, ali nam kažu da su ga neki dan vidjeli s njima **šoto braco**, i da su ga djeca gledala i čudila se.

Izpravak. Na naše uredništvo došao je jedan kremenjak, da nas uvjeri, kako ono nije bio predlog Marinkovića, da se **Šupukova slika iz čitaonice baci u zahod**, da je to bio predložio isti Dr. Vice Ilijadica, a Marinković da je taj predlog Dr. Vice najviše podupirao.

To još bolje dokazuje, kako je Dr. Vice o buzet najboljim osjećajima.

Viesti.

Prilog. Večeras će izaći prilog „Hrvatske Rieči“ sa razgovorom **Duje i Marina**.

Danas se može dobiti „Hrvatska Rieč“ kao i večernji prilog kod G. Grimana. Sutra u nedjelju i list i prilog moći će se dobiti u Hrvatskoj tiskarni.

Izbori. Iz okolice nam javljaju da se k njima iz grada zaleću poznati smutljivci, i da se vraćaju duga nosa. Ovi smutljivci nose i poštu svoga saveznika i prijatelja. Ali ta pišta nije još nikomu nahudila, jer se ljudi po drugovanju poznadu. Sva tajna dogovaranja, svi tajni ugovori ostaju bez uspjeha.

U obćinama Tiesnoga, Skradina, Vodica, Zlarina smutljivci ne mogu se ni pokazati, te se u preku druge i treće ruke služe **zavaranjem**, ali i te mreže su im razkinute.

Zapisnik *)

kremenjačke skupštine držane na Poljani dneva 21. travnja 1907 za izbor **jednog zastupnika na carevinsko Vijeće.**

(Nastavlja se (vidi zadnji broj Hrvatske rieči))

Prisustvili su:

1. **Vežić Don Marko**, prvi glavni govornik.
2. **Ilijadica Mijo**, izvjestitelj o upravi Šibenske obćine.
3. **Marinković Niko**, izvjestitelj o trgovanju sa obćinom.
4. **Rora Paško**, izvjestitelj obćinske klanice.
5. **Ilijadica Mate**, izvjestitelj o djelovanju bivše Kotarske gospodarske Zadruga.
6. **Balio Dane**, izvjestitelj proti kamatništvu.
7. **Pavasović, Margetić i Rossini** i drugi kremenjaci.

Zapisničari: **Vladimir Lovrić činovnik, Adolj Makale** trgovac.

Ilijadica Mijo prosljeđuje: Moji vjerni Kremenjaci! Dokazao sam vam za sada samo malo dio od onoga što je naša familija učinila dobra za Šibenik i za seta. Posle ću vam kazati više. Dokažao sam vam, da se je gospodarska zadruga dala mom bratu Mati. Dokažao sam vam što smo dali Marinkoviću. Sada polazi red na Roru. Ali prije reći ću vam samo malo rieči, da se bolje razumimo.

Rora i moj brat Mate uvijek su se odlikovali. Oni su bili uvijek branitelji poštenja kuće Ilijadine. Da smo mi poštenu i pravi prijatelji pa, ka to već svak znade: to znadu i reći po kupa. (Glasovi: znamo, znamo, živio naš poštenu Mitčun!).

Bio je Dr. Zlatarić u Šibeniku. I on se je bio usudio dirati u nas, ali mi smo prama njemu bili velikodušni. Istina je, da su njega iz zasjede hitelj ubili i smrtonosno su ga ranili. Moj brat Mate bio je svjedok. I Rora je bio svjedok. Zlobni hrvati svašta su govorili i pisali.

Moje bratu Mati dana se je za zaaluge gospodarska zadruga, a Rora se je za njegove zaslužbe morala dati klanica.

Dok sam ja na obćini bio gospodar, Rora je davao u obćinsku blagajnu samo po dvie hiljade kruna na godinu za klanicu. **Kašerje** i **baš** godine 1900, kad je **Šupuk** mene pošterio iz obćine, onda su Rora davali samo plaću od K 2000 na godinu i džubar, a obćina je uteravala do šest-najst hiljada. Kad su pak došli na obćinu nesretni hrvati, onda su popjerali posre Roru i sada ob-

ćina uteraje od klanice toliko novaca, da se ni broja neza. (Rora: to je sve živa istina, sram ih bilo.)

Mijo nastavlja: Ma molim vas, dragi kremenjaci, je li to pravo? Ja mislim da je bolje da se pomazu zaslužni ljudi kao Rora, nego li obćina. **Kroz deset godina dobio je Rora nešto preko sto hiljada kruna.** A što je to njemu? on je zaslužio i više. (**Dane Balio**: jest, svi smo zaslužili. a da smo prikraćen kriv je Šupuk i hrvati što su sada na obćini. Dok je Šupuk bio živ, ja sam govorio, da ga dovedemo na Poljanu, pa da ga svučemo gola i izšibamo. Zašto me niste slušali?) **Mijo**: ti znaš da sam i ja bio stobom, ali sada nemože se više o tomu govoriti.)

Marinković, Rora i Ilijadica Mate u jedan glas: Molimo te ne naš dragi Mijo svrši. Ti dugo govoriš dak mi nećemo moći reći ono, što si nam naredio da danas rečemo. Ti znaš da smo mi tvoje vjerne sluge; sve što rečemo, biti će na korist tebi i D. R. Vici.

Mijo: A što vam treba govoriti? Zar niste čuli što sam ja o vam rekao. Ili nije ono istina?

Marinković, Rora i Mate: Istina je, dragi Mijo, sve što si rekao, ali mi smo barem hitelj potvrdili, neka svak znade, da ti ne lažeš.

Mijo: Pa to možete.

Marinković, Rora i Mate: Mili naši vjerni Kremenjaci! Sve ono što je danas vaš i naš poštenje Mijo rekao, sve je živa istina. Kunemo se; Tako nam Bog pomogao opet doći na obćinu! (Glasovi: živili! Rossini: živili! Glasovi: živio kremenjak Rossini!)

Balio Dane: Sve je to lepo i krasno, ali Mijo nije mene spomenuo. I ja bi vam imao dvie reči, da znate što sam ja. (Glasovi: živio Balio!)

Dane: Ja sam vam, moji kremenjaci, najviše pučki dobroćinitelj. Ovakovog dobroćinitelja kašer što sam ja, nema ne samo u Šibeniku, ali ga nema ni u cijeloj Dalmaciji. Samo su Ilijadići bolji od mene. Svaku tko ima stanja, ja dajem novaca, a danas su novi sve. Ako kome od vas treba, neka posle skupštine dođe u mene dati ću mu, a za dobitak lasno ćemo se sporazumiti. Ja uzimljem koliko mogu, a na pismo stavim samo 12 na sto unapried. Svišće svaki mi mora na svako sto fiorina davati najmanje šilideće malenkosti: na Božić prst, na Uskre janje i deset duzina jaja, a kroz godinu jednog ili dva zeca, sira, masla i još koji sitnjarij.

Mijo: Dosta, ja uzimljem i više, pa se nisam za to pohvalio.

Dane: Oprostite, dragi brate Mijo, ali htio sam dokazati, da sam tvoj pravi učenic. Ja tebe u svemu sledim. Jednaci smo. Evo ti moje poštene reči. (Rukuju se.)

Lovrić: Pitam rieč. (Glasovi: Neka za Boga Lovrić ne govori, on je fureš!)

Lovrić: Istina je, ja sam fureš, ali su fureši Pavasović, Margetić i . . .

Mijo: Oho, što je to? što ti tu govoriš? ti si samo naš **Duje**, a Pavasović i Margetić su sbrski vodje.

Lovrić: Oprostite, nisam znao, ali samo ću reći, da nije mene, da bi Kolo propalo, jer nitko neza kao i pjevati onu narodnu: kako se u Kolu ljube djevojke. Svršao sam; opet oprostite. (Korina i druge kremenjačke, svaka za se, pod glas: ala sam blažena!)

Mijo: U Kolu najbolje pjeva moj Dr. Vice, on je i Kapelmajster. (Glasovi: Tako je, pa za to ga i valja postaviti za zastupnika.)

Mijo: Molim vas nemojte me prekidati. Ja sam puno uznemiren. Vidite kako sam smršavio i počmio od velike brige za mog Vicu. Vi svi valja da mi budete iskreni i vjerni.

Danas je skupštin, i i onih nesretnih hrvata u Sokolu, koji hoće da izaberu za zastupnika D. R. Dulibicu. Vi mi kažete, da je na njihovoj skupštini samo dječurlija i da oni u obće nemadu birača ni u gradu ni u selima. (Glasovi: Svi su birači ovdje, a onamo je nekoliko furešta). Molim, molim vas nemojte me varati. Vi svi znate kako se je moj brat Vice osramotio prekolani za obćinsku izbora, kad smo ga hitelj izabrati za Načelnika, pak ja kao njegov šitnik nebi htio, da mu se isto i sada dogodi.

Pavasović: Neboj se, Mijo, ja kao Skradinjani i poštenu čovjek, osigurajem ti cieil Skradin.

Margetić: A ja sve Srbe u Šibeniku i u okolici.

Rossini: Pa imati ćemo uza se Borajce i dužnike vaše i Baliove, a to je već većina.

Marko Rapo: Ajde, boga ti, ako i nije većina, neka Vice kandidira: pa ako ne ispance ovog puta, znati će se barem po Dalmaciji, da ga mi hoćemo.

Marinković: Marko ima pravo; ako neuspije ovog puta uspjeti će do godine.

Mijo: Mučećte budalo, lasno je vama brbljati, ali mene bi bilo u sreću, da moj brat ostane **calla voja in corpo**.

Kremenjačka Korina: Molim vas, gospodo, pristanite unapried što ću vam ja predložiti.

Svi: Pristanjemo.

Korina: Neka se odmah donese tavulin iz Kola. Mi smo Spiritisti, pa će nam tavulin dokazati, hoće li naš kapelink D. R. Vice biti izabran za zastupnika. (Nekoji brzo otrčaše u Kolo i donesoše tavulin.)

Korina, Lovrić, Šimun Ilijadica, Makale, itd. pasjedjase oko tavulina.

Korina zapovjedja: Svi ruke na tavulin, jednu blizu druge, da nam se prsti dotiču.

Korina: Duše pokojnika, ako si došao kućni jedan put, Tavulin miruje. **Korina**: Gospodo, malo ustrpljenja. Ona opet: Ako si došao, duše pokojnika, sada kućni. Tavulin krene. **Korina**: opet: Duše, kaži mi najprije tko si, da znamo s kim imamo posla. Zatim Korina izriče da je došao duh Spirita, bivšeg obćinskog pasjaka.

Korina: Dragi Spiritiču, kaži nam hoće li naš Dr. Vice biti za sigurno izabran za zastupnika. Ako hoće kućni jedan put, ako li neće onda kućni

dva puta. Tavulin kućne jedan put. **Korina** skoči veselo: **Fatta la ze, Živio naš zastupnik Dr. Vice!** (Svi: Živio! Živio! Živio!)

Svi viču: **Živita Korina!** a Dr. Dulibić neka puše u šake.

Mijo: Ovaj tavulin neka se odmah na obćinske troškove pozlati i neka se postavi u Kolu u vetrinu. Na vetrinu neka se postavi pokij pokojnog Spirita, a Lovrić će mu spjevati pjesmu, koju će uglazbiti Dr. Vice. Ovu pjesmu im pjevati Kolo svake godine dva puta, to jest, u današnjim dan i u oči imendana Dr. Vice našeg budućeg zastupnika. (Svi: tako je, pristajemo. Rossini: nadodaje: Slava Spiritiču!)

Don Marko: Sad moj Mijo, mislim, da ćeš biti zadovoljan i možes mirne duše dopustiti, da se tvoji štitnik Dr. Vice primi za zastupnika.

Mijo: Pa kad ste ga odabrali, eto vam ga, neka bude.

Dane Balio: Dobro je sve to, ali nitko ne govori o tome, da se hoće novaca za izbore. Zar će vam ih dati tavulin i Spirit?

Pavasović i Margetić: Koga ti vraga sada pada novac na pamet. Pokesati ćemo se, pa eto novaca koliko god hoćeš.

Dane: Ajte vi k vragu, ja nedam ni pare. I kod obćinskih izbora govoriti ste da je sve naše i da nam je pobjeda sigurna, a onamo smo dobili **kć** u redu. Tko vam je rekao da se povasode sa Belamarčić? **Gospeti, gđ ave fatto una capella**, jer je on bio dobar i bio bi dao sigurno namjenati hiljadu fiorina.

Ilijadica Šimun: Ali, bolan, tavulin nam je rekao, da će Vice biti sigurno izabran ogromnom većinom glasova.

Dane: Meni nije stalo što vam je rekao tavulin. Pa da je bio i najveći stol, ja mu nevjerujem. Novaca ja nedam.

Marko Rapo: Daj Dane i nemoj se ljutiti. Ti možeš najbolje. Prije si rekao da imaš puno novaca, a sada nedaš ništa. Neka samo Vice bude izabran za zastupnika, pak će on sa finom pulitikom popjerali furešte iz obćine. Onda ćemo mi biti gospodar, pa ćemo povratiti svakome sv novac što sada potrošimo za izbore, ašuvise i kama-te. Ima sada u obćini para. **Ta na namoj banki imade preko 80 hiljada obćinskih novaca.**

Mijo: Boga mi, Marko ima pravo i ako je budala. Trošimo, Naplati ćemo.

Rora: Gospodo moja, sad pustimo ova razpravljanja na stranu. Ja predlažem da nas nekolicina otidje po Dr. Vicu i da mu saobči sretni izpadak ove slavne kremenjačke skupštine. Vi svi znate, da na on čeka kao blaženo uhvanje. Dakle, nemojmo kasniti, ura je od ručka, a ja sam gladan i žedan.

Don Marko: Evo mene prvoga, a sa mnom neka ih dodje što više. (Pridrzuju mu se neke kremenjačke i odoše.)

Kad dođoše u sobu Dr. Vice, pozdravi ga Don Marko u ime cielog Šibenika i šibenskog kotara, te ga pozivlje da odmah dođe na Poljanu, jer da ga svi čekaju.

Dr. Vice polazi, a Don Marko mu tiri u žep kartu na kojoj je napisan govor. Kad dođoše na Poljanu, brat Mijo dočeka ga razširenim rukoj, zagrl ga, poljubi i reče: Mili moj brate! Evo napokon sretnog dana. Pogledaj naokolo, ovo su sve kremenjaci. Oni nisu više hrvati, srbni ni talijani, oni su samo Kremenjaci i svi su naši. Čas prije svi su jednoglasno zaključili tebe proglasiti za zastupnika i sada im zahvali.

Dr. Vice traži po žepu kartu što mu je Don Marko turio u žep. Pijeta svjedge, ali je nema nigdje, izgubio ju je. Pegula!

Don Marko: Dragi Vice, nesmeta ništa, svi znadu tko si ti. Ja i tvoj brat Mijo, opisali smo te kakov jest i sada ti trebata ništa drugo reći, već im samo su malo rieči zahvali.

Dr. Vice: Dr. . . . dragi moj Kr. . . kremenjaci! Don Marko re. . . rekao va. vam je, d. da sam ja ućio znaš zastupnika dvanajst godina po svsiuetu, a ppposin ovdje na Popoljani ššest godina i to je uuukupno oooosamnajst godina dana. Titoliko nnnije učio nitko. Ja zzznam i pppjevati, a tko memene ne sluša ja mu oodnnje-rim od lakati. Vi ste me oodredili popostaviti za zastupnika i ja se pripitam drage volje i ja vam zahvaljujem. **Živili moj kr. kr. kremenjaci!**

Svi: Živio naš zastupnik Dr. Vice Ilijadica! **Živio! Živio! Živio!**

Lovrić: Molim, molim, još nismo svršili. Prije nego li se razstanemo, dopustite mi da vam rečem još jednu. Onaj slavni dan, kad Kremenjak Dr. Vice bude izabran za zastupnika, mi moramo svečano proslaviti, i ja ću napisati komediju, koja će se zvati „**Dr. Vice i tavulin**“. Predstava će, naravski biti u Kolu, a predstavljati će ostim mene, još šilideći kremenjaci i kremenjačke: Mate, Mijo, Šimun, Marinković, Don Marko, Rora, Pavasović, Margetić, Makale, Rossini, Korina i Vignove. (Rossini: dobra ti je, živio Lovrić!)

Makale: A ja ću spjevati pjesmu: „**Stara djevojka zaljubljena u udovca**“, koju će deklamirati Lovrić i Korina. (Korina: pristajemo. Glasovi: živili Lovrić i Korina!)

Don Marko: Svako djelo konac krasni. Ja ću za taj dan napisati treću stvar. I to: „**Ljubovna drama u vagonu**“, a predstavljati će ju sa jedinom gospodijem, koji kremenjak Mijo odje. (Glasovi: živio naš Don Marko! naše sunce žarko!)

Mijo: Vjerni moji kremenjaci! Svršilo smo! Razidjite se sada u narod i pripovijedajte poštenje i kremenjačvo Ilijadine familije. Kažite svemu svijetu tko je Dr. Vice i sve što ste danas čuli. Do vidjenja na 14. svibnja. **Živili!**

Svi: Živio Dr. Vice Ilijadica kremenjački zastupnik! **Živio! Živio! Živio!**

— Svrha.

*) Ovi zapisnik nam je dodao jedan kremenjak, a mi ga u vječnom neku se unapried znade, što će se na njihovoj skupštini govoriti.